

люючих всюди інформаційних потоків.

Список використаної літератури:

1. Бриль А. Р. Функционально-стоимостный анализ в экономических расчетах / Бриль А. Р. – Ленинград : Издательство Ленинградского университета, 1989. – 152 с.
2. Велленройтер Х. Функционально-стоимостный анализ в рационализации производства / Велленройтер Х. ; [пер. с нем.] ; под ред. В. И. Петрова. – М. : Экономика, 1984. – 111 с.
3. Влчек Р. Функционально-стоимостный анализ в управлении: / Влчек Р. ; [сокр. перевод с чеш.]. – М. : Экономика, 1986. – 176 с.
4. Литвин З. Б. Функционально-вартісний аналіз : навч. посіб. / Литвин З. Б. – Тернопіль : Економічна думка, 2007. – 130 с.
5. Мисаков В. С. Методология функционально-стоимостного анализа в условиях перехода к рыночной экономике / Мисаков В. С. – Нальчик : Эль-Фа, 1995. – 188 с.
6. Справочник по функционально-стоимостному анализу / [Ковалев А. П., Моисеева Н. К., Сысун В. В. и др.] ; под ред. М. Г. Карпунина, Б. И. Майданчика. – М. : Финансы и статистика, 1988. – 431 с.
7. Фатхутдинов Р. А. Функционально-стоимостный анализ эффективности производства / Фатхутдинов Р. А. – Краснодар : Кн. изд-во, 1983. – 159 с.
8. Чумаченко Н. Г. Функционально-стоимостный анализ / Чумаченко Н. Г. – К. : Выща школа, 1988. – 223 с.
9. Gray I. Cost an Management Accounting / I. Gray. – New York : Picketts D, 1982. – 134 p.
10. Miles L. Techniques of value analysis and engineering / L. Miles. – New York : Mc-Craw-Hill, 1972. – 203 p.

Исследованы теоретико-методические положения обоснования функционально-стоимостного анализа в повышении уровня полезности управленческой информации за счет оптимизации расходов на ее формирование.

Ключевые слова: информация, полезность, функционально-стоимостный анализ, информационно-аналитическая система управления.

Investigated the theoretical and methodical foundations justification functional and cost analysis in improving the utility of management information by optimizing the costs of its formation.

Keywords: information, utility, functional and cost analysis, information and analytical system of management.

Дата надходження до редакції: 26.02.2013 р.

Рецензент: д.е.н., професор Савчук В.К.

УДК 657.471:658.8

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТРАНСАКЦІЙ ОБМІНУ ЯК ОБ'ЄКТІВ ОБЛІКУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

К. О. Обиход, аспірантка, Національний університет біоресурсів і природокористування України
Науковий керівник – д.е.н., професор Кірейцев Г.Г.

Проаналізовано сутність поняття „трансакція” згідно інституціональної економічної теорії, розглянуто проблеми трансакцій обміну у сільському господарстві України у ринкових умовах.

Ключові слова: трансакція, обмін, трансакційні витрати, кооперація, кластер.

Постановка проблеми. Збільшення кількості суб'єктів господарювання у сільському господарстві та їх розпорошеність, поява нових посередницьких структур на продовольчому ринку, відсутність чітко регламентованих засад їх поведінки ускладнили взаємовідносин у сфері обміну сільськогосподарських виробників. Недосконалість новостворених інститутів, неналагодженість механізмів взаємодії між економічними агентами, відсутність навиків ринкового обміну обумовлюють зростання витрат в процесах економічної взаємодії між суб'єктами господарювання.

Дослідження економічних інститутів та ви-

трат, які виникають у ході ринкових взаємодій зацікавили науковців ще в середині минулого віку. У результаті дослідження економіки та права утворився новий науковий напрям, який отримав назву «інституціональна економіка». [2, с.6] З інституціональних позицій будь-який економічний процес складається з сукупності трансакцій різного змісту, виду та складності. Чим складніше процес і умови проведення, тим більше складових його трансакцій. Виконуючи трансакції, суб'єкти неминуче оплачують вартість кожної окремої трансакції або їх сукупності, несучи при цьому певні трансакційні витрати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Першим, хто висвітлив наявність «соціальних витрат», або «витрат за користування ринковим механізмом» був англо-американський учений Рональд Гаррі Коуз. Його твердження дістали подальшого розвитку, стали джерелом нової парадигми економічного аналізу та ряду наукових концепцій. Класичними працями, які стали теоретичним підґрунтям для подальшого розвитку з питань дослідження інституціональних моделей економічних систем, є роботи зарубіжних економістів: А. Алчіана, Й. Барзеля, Х. Демсеца, К. Ероу, Дж. Коммонса, Р. Коуза, К. Менара, Д. Норта, О. Уільямсона.

Дослідженню проблем визначення, регулювання, аналізу трансакційних витрат присвячено роботи таких вітчизняних і російських дослідників, як Архієреєв С.І., Базалієва Л. В., Власенко О.П., Губанова Н.Н., Капелюшников Р.І., Кірейцев Г.Г., Кузьминов С.В., Литвиненко В.С., Савінцева С.О., Шастітко А.Є., Шепеленко О.В.

Постановка завдання. У той час з розвитком форм та умов ринкових відносин виникають все нові питання організації, здійснення та контролю за проведенням обмінних операцій. Розпорошеність великої кількості дрібних товаровиробників призводять до ускладнення взаємовідносин, ускладнення просування сировини до виробника, а готової продукції до кінцевого споживача. Метою статті є розгляд економічної сутності трансакцій, узагальнення їх сутності згідно економічної теорії, проаналізувати спосіб операції дрібних підприємств для скорочення трансакцій обміну у сільському господарстві України.

Виклад основного матеріалу. З розвитком матеріально-технічного забезпечення суспільства і автоматизації багатьох виробничо-технологічних процесів необхідність в обміні не зменшується, а навпаки зростає. Ускладнюються майнові взаємовідносини у процесі обміну. Кожен акт обміну одночасно представляє собою процес взаємної передачі прав на результат, тобто право на захист та контроль за виконанням. З однієї сторони це робить процес обміну більш захищеним для окремого учасника та суспільства в цілому, але з іншої сторони призводить до збільшення витрат на проведення обміну.

Ще Аристотель вважав, що люди вступаючи в обмін, приймають участь у суспільному житті, яке неможливе без справедливих обмінів. [5, с.20] На його думку обмін можна рахувати справедливим, якщо після його здійснення вони продовжували спілкуватися. На жаль у ХХІ ст. така характеристика обміну звичайно недоречна, коли існує велика чисельність господарських структур.

Згідно класичної економічної теорії вважалося, що будь-які взаємодії між економічними агентами відбуваються самі по собі, без суперечок та витрат, розглядали ринок як досконалий механізм, який функціонує за умови економічної

свободи та невтручання держави, а між інтересами приватних осіб та суспільства суперечностей немає. Представники неокласичної доктрини вважали, що обмін здійснюється миттєво і без витрат, що укладені контракти строго виконуються і що межі економічних організацій (фірм) задаються характером використовуваної технології. [9, с.9] На відміну від цього нова інституціональна теорія виходить із організаційно-контрактної перспективи. На перший план висуваються не технологічні фактори, а витрати, які супроводжують взаємодії економічних агентів один з одним. [5, с.657]

У рамках інституціональної економіки результативність економічних рішень значною мірою залежить від ефективності інституційної бази суспільства, сукупності політичних, економічних, соціальних, юридичних і культурних інститутів. У неокласичній інституціональній інституції розглядаються як створені людиною обмеження, набором неформальних правил, правових норм, які виступають фундаментом для створення ефективної ринкової взаємодії [9, с.6]. Нові умови обміну потребують виконання додаткових вимог: інформаційного забезпечення, пошуку контрагентів, укладання угод та контролю за їх дотриманням.

Інституціональний зміст «транс-акції» заключається в тому, що через (транс) індивідуальні дії (акції) учасників відбувається колективний контроль, який визначає залежність і впорядкованість між ними. Трансакція – це інституціонально-операційний інструмент впорядкування обміну прав, свобод і зобов'язань.[4, с.180]

Дж. Коммонс вважав, що базовою одиницею аналізу може слугувати акт економічної взаємодії, угода або трансакція. [16, с. 188] Він пов'язував їх з відчуженням і присвоєнням прав власності та свобод, створених суспільством.

Р.Коуз та О.Уільямсон категорію «трансакції» використовували для розуміння обміну товарами, юридичними зобов'язаннями, коротко- і довгострокового характерів (як на основі довіри, так і з урахуванням їх детального юридичного оформлення та супроводу). [1, с. 216]

В економічній енциклопедії виділяють такі підходи розуміння терміну «трансакція» [3, с.673]: 1) банківська операція, яка полягає у переказі грошових коштів з одного рахунка на інший; 2) договір, який супроводжується взаємними поступками.

Інші джерела існуючі підходи до визначення трансакції умовно розділяють на дві групи. [11, с.45] Під трансакцією розуміють: 1) будь-які обміни на ринку, визначаючи трансакційними витратами в якості витрат використання цінового механізму; 2) будь-які форми організації економічної діяльності, визначаючи трансакційними витрати, як витрати, пов'язані з альтернативними варіантами організації.

Губанова Н.Н. трансакцією називає доброві-

льну ринкову угоду, спільну економічну дію незалежних господарюючих суб'єктів по обміну повними або частковими правами власності на ресурси і результати певної діяльності або іншими правами. [2, с. 10]

Макухін Г.А. стверджує, що кожна дія щодо передачі товарів, майнових прав, яка здійснюється між фізичними та юридичними особами, є трансакцією. [9, с. 8]

Шепеленко О.В. розглядає трансакцію як активну економічну взаємодію суб'єктів господарювання, яка охоплює матеріальні, контрактні аспекти обміну і використовується для позначення як обміну товарів, так і обміну видами діяльності [17, с. 5].

Менар К. пропонує називати трансакцією будь-який трансферт прав користування товарами та послугами між технологічно розрізненими одиницями. [11, с. 118]

Визначення трансакції Ющак Ж.М. розглядає як взаємодію між двома і більше суб'єктами з приводу обміну матеріальними активами, видами діяльності, а також правами та зобов'язаннями на основі формальних (документально оформлених) та неформальних домовленостей. [18, с. 12]

Степанова Т.Є. під трансакцією розуміє соціальну форму обміну правами власності та свободи дій згідно установлених правил. Суб'єкти можуть встановлювати такі правила, які забезпечують взаємовигідний чи примусовий обмін. [14, с. 398]

Капелюшніков Р.І. визначає трансакцію як «акт економічної взаємодії, угоду», яка «розуміється гранично широко і використовується для позначення як обміну товарами, так і обміну різними видами діяльності або юридичними зобов'язаннями, угод як довгострокового, так і короткострокового характеру, що вимагають як деталізованого документального оформлення, так і тих, що передбачають просте взаєморозуміння сторін» [6].

З останнім визначенням важко не погодитися. На нашу думку категорію «трансакція» можна трактувати як поняття «процес відчуження і привласнення прав», «операція з обміну правами на щось».

Для характеристики трансакцій важливим кроком є висвітлення відмінностей від традиційного обміну. Під обміном розуміють фазу суспільного виробництва, яка об'єднує виробництво з розподілом та споживанням або акт отримання необхідного продукту від будь-кого з умовою отримання чогось взамін. Історично він виступає у формі безпосереднього продуктообміну чи у формі купівлі-продажу. Для сучасної західної науки характерним є більш спрощений підхід до обміну. У «Словнику сучасної економіки» Макміллана він зводиться до торгівлі, «обміну товарами між індивідами та групами, які здійснюються безпосередньо за допомогою бартеру, а також гро-

шей» [12, с. 357, 548]

Обмін - перехід товарів, послуг від одного суб'єкта до іншого, а трансакція – процес відчуження і привласнення прав власності на товар чи послугу. На відмінну від обміну товарами (одномоментний акт переміщення товару від одного власника до іншого), трансакції розглядають, як взаємообмін правами власності в просторі і в часі, як суспільну взаємодію між суб'єктами. [4, с. 310]

Вартість обміну визначається витратами праці та споживацькими властивостями, то вартість трансакцій визначається рівнем захисту прав власності, стабільністю та дієвістю суспільних норм, які їх гарантують.

У трансакції ми знаходимо взаємодії відносно відокремлених власників, котрі реалізують статус самостійного існування, а в обміні, який відбувається в рамках розподілу праці, відображає цілі виробництва, в яких власні інтереси виробників не завжди знаходять своє відображення.

Варто відмітити, що проблема трансакцій ввійшла в економічну науку як поняття, яке характеризує новий клас витрат, який необхідно враховувати в результатах діяльності, а не категорія, яка характеризує процес реалізації власності. Визнання процесу взаємодії між людьми небезкоштовним, дозволило по новому оцінити природу економічної реальності, де поруч з класичними виробничими витратами необхідно враховувати і витрати на здійснення операції обміну. [4, с. 312] На нашу думку під трансакцією обміну слід розуміти процес визначення витрат при обміні прав власності та свобод на товари і послуги між суб'єктами господарювання.

Сільське господарство України зараз перебуває в складному становищі. Після проведення ряду економічних реформ 90-х років та розпаування сільськогосподарських земель, змінилася форма господарювання на селі. На початок 1991 р. в Україні функціонувало 12421 господарство – колгоспи і радгоспи, які мали у середньому по 3100 га сільгоспугідь. У господарствах щорічно працювало по 4 млн. 881 тис. чол., а в період весни-осені ще 200-250 тис. чол. На кожне господарство в середньому: припадало 40 тракторів, 10 зернових і 12 спеціальних комбайнів, 37 різних автомобілів; утримувалось 1700 голів великої рогатої худоби, 1130 свиней, 577 овець, 56 коней, 10 тис. гол. птиці і вуликів. [7, с.5] 3 великих колгоспів та радгоспів, які забезпечували країну – продуктами харчування, державу – прибутком (бо це ж державні формування), а населення – місцем гідного заробітку та підтримкою соціального розвитку сільських територій створили безліч дрібних підприємств. [Таблиця 1]

Більшість фермерських господарств розмістилась на території колишніх колгоспів та радгоспів, де було знищено склади, токи і машинно-

тракторні парки, а земля розпайована більш як на 6,7 млн. паїв, частина взята в оренду, але ніхто за неї не відповідає, ні перед ким не звітує, як

використовується земля сільськогосподарського призначення та який баланс елементів живлення.

Таблиця 1

Кількість діючих сільськогосподарських підприємств в Україні за організаційно-правовими формами господарювання*

(на 1 липня)

	2002	2005	2008	2009	2010	2011
Усього	60910	57877	59059	57152	56493	56133
Господарські товариства	9337	7900	7879	7819	7769	7757
Приватні підприємства	4116	4123	4326	4333	4243	4140
Виробничі кооперативи	2111	1521	1101	1001	952	905
Фермерські господарства	42774	42447	43894	42101	41726	41488
Державні підприємства	570	386	354	345	322	311
Підприємства інших форм господарювання	2002	1500	1505	1553	1481	1532

*Джерело: 13, ст.87

Проведення трансакцій обміну ускладнюється: пошуком постачальників сировини та матеріалів на вигідних умовах; укладенням договорів постачання; пошук місць для зберігання нереалізованої товарної продукції; реалізацією готової продукції на зовнішньому ринку; дотримання умов договорів стосовно оплати та інші. Процес закупівлі сировини та реалізації сільськогосподарської продукції ускладнюється великою кількістю посередницьких структур (заготівельна фірма, оптова база), які скуповують вироблену продукцію у виробника, наживаються на перепродажі роздрібним торговельним точкам. Як наслідок даних спекуляцій залишаються невдоволеними і виробники, і споживачі продукції.

Окремий працівник не має сили захистити свої інтереси, але об'єднавшись в гурт, вони стають грізною силою. На даний момент багато науковців коректним шляхом для здійснення трансакцій обміну та зменшення трансакційних витрат, і загалом покращення стану сільського господарства вважає організацію сільськогосподарської кооперації, яка могла б посилити зв'язки між виробниками, переробними підприємствами, каналами реалізації та науковими установами. На сучасному етапі дослідженням проблем, пов'язаних із розвитком кооперації в нашій країні, займаються вітчизняні економісти-аграрники, насамперед, Кропивко М.Ф., Саблук П.Т. та ін.

Верховною Радою за підтримки уряду була сформована законодавча база для функціонування сільськогосподарського кооперативу в нинішніх умовах.

Діяльність сільськогосподарських кооперативів базується на нормах Конституції України, Цивільного, Господарського, Податкового і Земельного кодексів України, Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17.07.97 р. № 469/97-ВР, інших нормативно-правових актів. Загальні принципи, поняття та норми утворення, забезпечення функціонування, управління та ліквідації сільсь-

когосподарського кооперативу і кооперативних об'єднань, контроль за їх діяльністю, права та обов'язки їх членів, формування майна, фондів, цін і тарифів на продукцію та послуги, а також трудові відносини у таких кооперативах та об'єднаннях регулюються Законом України "Про кооперацію" від 10.07.03 р. № 1087-15 із змінами та доповненнями.

Світовий досвід показує, що кооперація — це єдино можлива організація стабільних взаємовідносин між сільськогосподарськими і переробними підприємствами. Кооперативний рух у Швеції, Данії, Норвегії, Фінляндії, Нідерландах та Японії характеризується майже 100 % охопленням сільськогосподарського населення. У Франції та Німеччині кооперативи об'єднують не менше 80 % всіх сільськогосподарських підприємств. На частку закупівельно-постачальницьких кооперативів у Єдиній Європі припадає майже 50 % обсягу поставок товаровиробниками необхідних засобів виробництва. Основа кооперативної постачальницької діяльності — забезпечення мінеральними добривами та кормами. Частка таких кооперативів у США, Франції, Німеччині, Нідерландах, Швеції, Данії та Норвегії становить 50-65 %. У ряді країн кооперативам належить суттєва роль у забезпеченні фермерів насінням. Наприклад, у Данії на їхню частку припадає 35 % поставок усього насінневого матеріалу, в Ірландії - 55 %, у США - 15 %, у Франції - 73 %. [15, ст.31]

У розвинених країнах це долається шляхом створення кластерів - об'єднань з урахуванням галузевих ознак. На ринку в даному випадку конкурує не окреме підприємство, а їх комплекс — кластер. [8, ст.8] При функціонуванні кластерів проявляється синергетичний ефект від взаємодії підприємств, які взаємозв'язані з випуском певного виду продукції.

У кластері передусім забезпечується об'єднання зусиль підприємств, органів управління, суб'єктів інвестиційної та інноваційної діяльності на певній території, що дає переваги у кон-

Вісник Сумського національного аграрного університету

курентній боротьбі, сприяє впровадженню інновацій і раціональній організації постачання, виробництва й збуту, завдяки підвищенню конкурентоспроможності продукції, проведенню гнучкої політики, необхідної в умовах сучасної ринкової кон'юнктури. Організація кластера приносить певний вигоду, маючи можливість ділитися позитивним досвідом і знижувати витрати, спільно використовуючи одні і ті ж послуги і постачальників.

Регіональні кластери, як сітьова форма між-фірмової кооперації, являє собою соціально-економічне утворення з гнучкою спеціалізацією, мета формування і розвитку якого, а також головний критерій визначення – рівень конкурентоспроможності. Матеріальною основою регіонального кластера є матеріально-технологічні зв'язки його елементів, але сутність регіонального кластера визначається, перш за все, інформаційними (нематеріальними) зв'язками – носіями конкурентної взаємодії через розповсюдження інновацій. [10, ст.130]

Синергійний ефект кластеру в сучасній економіці проявляються у процесі використання таких механізмів взаємодії підприємницьких структур, як підприємницькі сітки, стратегічні альянси, довготермінові контракти, створення інтегрованих утворень та ін. Вони дозволяють знижувати трансакційні витрати, зовнішні і внутрішні ризики, підвищувати інноваційність і конкурентоспроможність підприємницьких структур.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Підсумуємо все вище сказане:

- існують розбіжності у поглядах науковців

на визначення економічної сутності категорії «трансакція». Однак спільним є те, що трансакцію розуміють не тільки з передачею товару від одного економічного суб'єкта до іншого, а як процес відчуження і привласнення прав власності на товар чи послугу;

- під трансакцією обміну на нашу думку слід розуміти процес визначення витрат при обміні прав власності та свобод на товари і послуги між суб'єктами господарювання;

- здійснення трансакцій обміну в сільському господарстві ускладнюється через велику кількість посередницьких структур, порушенням зв'язків між постачальниками сировини, виробниками продукції, збутовими організаціями;

- кластеризація як метод кооперації підприємств АПК дозволить не лише захистити вітчизняних виробників від експансії іноземними виробниками вітчизняного ринку, а й завдяки синергійному ефекту підвищити конкурентоспроможність вітчизняних виробників, оптимізувати їх роботу, зробити великий крок до забезпечення лідерських позицій на світовому ринку.

Отже, завданням для аграрної економіки України стає необхідність переходити від ізольованих фермерських господарств до безлічі різних, стабільно діючих кластерів, розширювати та поглиблювати їх діяльність, збільшувати її ефективність та позитивну динаміку в майбутньому. За допомогою фермерських кластерів для регіону є можливість збереження та зміцнення єдиного економічного простору сільської території. Надалі необхідно приділити увагу засадам та особливостям побудови кластерної моделі АПК України.

Список використаної літератури:

- Богоявленська Ю.В., Шапошников К.С. Еволюція інституціональної теорії в контексті трансформації сучасних економічних систем: монографія. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 550 с.
- Губанова Н.Н. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_all/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M&S21COLORTERMS=0&S21STR= Особенности трансакционных издержек в информационной экономике [Текст] : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01 / Н.Н. Губанова; Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина. - Х., 2009. - 218 л. : рис., табл. - Библиогр.: л. 202-218.
- Економічна енциклопедія: у 3 т. / гол. ред. Б. Д. Гаврилишин. - К. : Видавничий центр "Академія", 2000. - Т. 3 : П (поручництво)- Я (японський центр продуктивності) / відп. ред. С. В. Мочерний. - К. ; Т., 2002. - 952 с.
- Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований . Под. ред. д-ра экон. наук А.А. Гриценка. – Х.: Форт, 2008. – 928 с.
- История экономических учений/ Под ред. В.Автономова, О.Ананьина, Н.Макашевой: Учебн.пособие. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 784.
- Капелюшников Р.І.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.libertarium.ru/10623>
- Клюй В.С. Як знищується агропромисловий комплекс України. Відкритий лист до президента України. – Д.: ЛІРА, 2012. – 84.
- Кропивко М.Ф., Мазоренко Д.І., Белебега І.О., Бакум В.В. Особливості формування регіональних агропромислових кластерів. // Економіка АПК. – 2008. – № 10. – стр 7- 15
- Макухін Г.А. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_all/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M&S21COLORTERMS=0&S21STR= Оцінка трансакційних витрат підприємства [Текст] : дис. канд. экон. наук: 08.06.01 / Г.А. Макухін; Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. - Луганськ, 2004. – 249.

10. Одінец О.М. Механізм синергії в кластерних формуваннях підприємств агропромислового комплексу // БІЗНЕСІНФОРМ. - 2012. - № 5. - ст.130-133
11. Олейник А. Институциональная экономика: - М.:ИНФРА-М, 2004. – 416 с.
12. Словник сучасної мови Макміллана / Гол. редактор Девід В. Пірс. – К.: АртЕк, 2000. – с. 640
13. Статистичний збірник. Україна у цифрах 2011 / Державна служба статистики України. – К., 2012.
14. Степанова Т.Е. Трансакционные институты: содержание и роль в развитии мировой экономики // Мировая экономика и международные экономические отношения. – М.:, № 12 (73), 2010. – ст. 397-404
15. Ушкаренко Ю.В. Розвиток сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в Південному регіоні України. // Економіка АПК. – 2008. – № 10. – ст. 31- 33.
16. Шаститко А. Новая институциональная экономическая теория [3-е изд., перераб., доп.] – М.: Экономический факультет МГУ, ТЕИС, 2003. – 591 с.
17. Шепеленко О.В. [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_all/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Упр авлениетрансакционными издержками в экономике Украины \[Текст\] : дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.03 / О.В. Шепеленко; НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. - Донецк, 2008. - 475л.: табл. - Библиогр.: л. 439-475](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_all/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Упр авлениетрансакционными издержками в экономике Украины [Текст] : дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.03 / О.В. Шепеленко; НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. - Донецк, 2008. - 475л.: табл. - Библиогр.: л. 439-475)
18. Юцак Ж.М. Бухгалтерський облік і контроль трансакційних витрат: теорія і методика: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / Ж. М. Юцак; Житомир. держ. технол. ун-т. — Житомир, 2010. — 21 с. — укр.

Проанализирована сущность понятия „транзакция” согласно институциональной экономической теории, рассмотрены проблемы трансакций обмена в сельском хозяйстве Украины при рыночных условиях функционирования.

Ключевые слова: транзакция, обмен, трансакционные издержки, кооперация, кластер.

The essence of concept "transaction" analyzed in accordance to institutional economic theory, the problems of transactions exchange in the agriculture of Ukraine at the market conditions of functioning had discussed.

Keywords: transaction, exchange, transaction costs, cooperation, cluster.

Дата надходження до редакції: 05.04.2013 р.

Рецензент: д.е.н., професор Вдовенко Н.М.

УДК631.171:332.33:330.101.52:447.52/.54:338.439.02:004.42

АВТОМАТИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЗБОРУ, НАКОПИЧЕННЯ, АНАЛІЗУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПРИКЛАДІ ПРОГРАМИ 1С «ЗЕМЛЯ V.1.0»

А. А. Гуцин, аспірант, Сумський національний аграрний університет

Розроблено комп'ютерну програму 1С «Земля v.1.0» що спрямована на автоматизацію інформаційно-технологічних процесів, пов'язаних з оперативним веденням і використанням статистичних даних земельних ресурсів Сумської області.

Ключові слова: земельні ресурси, автоматизація, ефективна обробка інформації.

Актуальність теми. В умовах економічного реформування значно зростає роль та значення земельних ресурсів, дані яких є інформаційною базою для ефективного управління землею, ведення земельної статистики, регулювання земельних відносин, інформаційної підтримки податкової та інвестиційної політики держави і розвитку ринку землі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання автоматизації збору та обробки інформації про земельні ресурси, зокрема питаннями автоматизації державного земельного кадастру розглянуто у працях таких відомих вчених, як

І. Бистряков, М. Володін, Б. Данилишин, Д. Добряк, Д. Бабміндра, А. Сохнич, А. Третяк та ін. Багато аспектів зазначеної проблематики залишаються невирішеними як із теоретичного, так і з практичного погляду або дискусійними й зумовлюють потребу глибших наукових обґрунтувань та практичних розробок.

Мета статті. Метою даної статті є спроба надати поштовх у напрямку до створення ефективної автоматизованої системи на базі широкого використання комп'ютерної техніки – єдиної інформаційної системи для забезпечення органів державної влади та органів місцевого самовря-